

Nro.

9.

M A G Y A R M E R K U R

1789-dik esztendőben.

A' Róm. Csász. és Apost. Kir. Fels. különös engedelmeivel.

Szombaton Bóldog-Afzfzony-Havának 31-dik Napján.

A' Vég - Vidékekről holmi.

Tóth ország. Bródból Jan. 16. ez iratik: A' meddig a' jeg a' Száván meg-nem indult; mind a' mi részünkön mind pedig az ellenség részén erős vigyázat volt. A' Törökök, tartván attól, hogy a' mieink véletlenül rájuk ne üssenek, számofsan Derventbe (Bródhoz közelés Berbirbe szállottanak; és a' mi részünkön éjjel nappal voltak vigyázatok a' Kordonon. 14-től a' 15-re eső ejtszakán a' jeget fel-emelte a' víz, és az meg-indulván sok hajókat és malmokat magával elvitt. A' Száva ki-lépni kezdett ágyából; de a' jeg a' partról el-szakadván, a' folyó-víz ismét vissza futott árkába. — Némelly nyughatatlan Törökök kezdetének már ezen a' tájékon gonofságot el-követni. Legelőször egy afzfzonyt, a' ki Bródtól nem meszsze a' Száva mellett lévő úton ment, a' Törökök a' jégén ál-

I

tal

tal jöven, az aszszonyt el-ragadták magokkal Dervent-be. Mindjárt utánna éjtszakán 16 Törökök Dubosánál által jövének és a' mi őrző katonáinkat lesék; ezek 6-an oda érkezvén, a' Törökök a' lesből rájuk rohantak, de egy embernél többet el-nem foghattak, a' kit magokkal el-vittek, a' többi 5, látván a' náluknál sokkal számosabb Törököket, és vélvén hogy meg-többen lehetnek a' lesben, szaladásra adták magokat. — A' Berbiri házok, a' mellyek a' múlt tavaszon mi lövöldözésünk által fokát szenvedtek vólt, a' puskapor-házzal együtt a' fok hótól le-nyomattattak.

Szörény. Szemlinből Ján. 14. A' meg-gyengült idő reménységet ad arra, hogy a' Dunán fog-hozzatni az eleség mi hozzánk és nagyobb öltsóság léfzelmét. A' Száváról a' jeges fedél el-ment, 17-én éjtszakán a' víz egy ölnyi magasságra nevededett, és Duna felé a' sántzos karókon (pallifades) által a' városba bé-hatott, a' hol a' Belgrádi kapu előtt az egész térség víz alatt vagyon. Az ágyuzó sántzokbul (redoutes) minden ágyuk a' városba bé-vittettek, és szélső őrizetek a' ftrá'sarol el-mentek; a' helyett ágyúk a' hajó tífztségnél fel-állittattak. Sok hajók elromlottak és gabonával meg terhelt egy hajó darabokra törött. Most a' többi hajók, a' mellyek vízben a' jég között állanak, és a' talpok a' vízből ki-vonattatnak. A' talpok a' deszka házok építésére, mellyeket nagyon munkálodnak, rendeltetett. — A' lovas szabadsereg, a' melly itten állittatik-fel, naponként gyarapodik, és elég emberek találkoznak, a' kiknek fiatal szlovák adattatnak. — 18-án a' Száva hegyénél Belgrádbul nagy ágyú-lövés elett, mivel semmi változás nem látzatott, azt vélik, hogy a' rakásra tömődő jég meg lett tetettetett. Egynéhány napok előtt Belgrádbul egy mólnar által-fzökött ide, a' ki Banatból el-ragadtatott és

és Belgrádban örökös szolgául el-adattatott. A' jégen által a' szigetre jöve, és a' lovas őrizettül zsákmánnyával együtt, a' mellyet gazdájától örök emlékezetnek el-lopott vala, a' városba bé-hozattatott.

Polyvtréröl Ján. 19. A' Sabátzi hid már másodszor el-zakadt, annak leg-több hajói el-töröttek, vagy haszontalanokká lettek; itten 4 hajók el-fogatattak, a' mellyek közül 3 jó állapotban vagyon. — Miháljevits szabad serege mostani rendelés szerént 12 kompánia gyalogságbul, 1 divisio vadászokbul és 1 divisio Húszárokbul áll. Ezen seregnek második Májorja Lukits Úr. A' Húszárokat vezérli Milerádovits Kapitány Úr és a' vadászokat Smidt Úr. — A' fantzban egy istálló 12 lovakkal és a' tár-szekerekhez tartozandó 36 lovakra való szerfszámmal együtt el-égett, egy szegény fel-szabadúlt katona 30 darab fél-suverendorokatt vesztett-el, a' mellyeket ugyan annyi esztendőkben gyűjtött vala. — E. m. f. hónapnak elején e' következő dolog történt. Mintegy 30-40-ig való emberek, többnyire Pántsovai Jakofok, a' kik Bánátban a' Törököktől el fogattattak, és az ólta Belgrádban tartattak, 12 Spáhiknek őrizetje alatt, a' Száva mellett lévő erdőbe küdettettek fát-vágni a' Belgrádi katonáknak. Itten olly hirtelen fel-serkene benne a' szabadságnak szeretete, hogy egy szívvel el-tökéllék magokban; az őrizetet, a' melly fához kötötte lovait és és el-széllyedve jára melegítésnek okáért, meg-ölni és azután a' keménnyen bé-fagyott Száván ide által szökni. Az adott jel vala: Mihelyst az első fa le-dülénd. Egy hamarjában a' gondatlan Spáhikre rohanának, megölék őket és szerentséfsen Szemlinbe jutának. Ámbár jól el-sült ez a' szándék, mind az által Belgrádban hátra maradott rab-társaiknak szomorú sorfot szerezhet,

Moldvából írják, hogy Románzov Gróf seregének egy részét Bender felé küldi, hogy körülötte a' helységekbe szálljanak és az által szoros kerületbe bekecskízik ezt a' várat. Közönségesen nagy serénységgel meg-tétetnek a' hadi készületek Moldvában a' jövő tavaszi hartzra-kelésre, mivel azt vélik, hogy ellenség minden erejét arra fordítani fogja, hogy Bendert meg-szabadíthassa. Khotim erőfittetik és a' plenum el-is küldtetetett már ő Felségehez, a' melly szerint a' sántzok 's egyéb erősségek készüljenek. A' várban mind azok a' házak, a' mellyek a' mi ágyúgolyóöbissaink miatt meg-romlottak, le-rontattatnak és helyettek rendes új házak épittetnek-fel. Tsak a' megkivántatott tégláknak számát 10 milliokra vettették-fel. Mindenfelől a' szükséges mester-emberek úgymint kőművesek, átsok, üvegesek, lakatosok, fazekasok, téglavetők a' várba hivattattak. — A' valóságos Török Jakosokbul egy sem tért visszra, hanem zsidók, a' Mahomet vallását fel-vették vala és kéznek' láttatni lenni kevés kaszonért akarmelley valláshoz térni.

Kóburg Hertzeg Románt választotta magának lakásul, és Decemb. 18. *Dívánt* vagy tanácsot allított-fel ottan, a' melly által az alatta lévő 4 kerületeknek administratzioját folytattatja. A' Hertzeg az Elöljáró bannok, és a' Bojérok részéről ezek a' *Dívánnak* tagjai Trifesti és Brenistáni *Balis Koszta* Románhoz közelevő Brenistán falutól; Titkos *Mihalaki* és Tránsilán *Fotaki*

N. Vurmzer Regimentnek vitéz Fő Hadnagy Nauendorfot, a' kiről a' múlt esztendőbéli utolsó levelemben ditséretes emlékezetet tennem igen szép alkalmatosságom vala, ő Felségétől Óbersteri méltósággal emeltetett.

N. Gyulay Sámuel Regementjének jeles Fő Hadnagya Pongrátz Ur ifzonyú fő-fajáoktul gyötrettetvén, agyon lötte magát.

Hiteles tudósításként egy Katona - Tiszt sem bortsáttatik-el szabad ággal a' hadi feregtől. Ambár nem kevesen vóltanak, a' kik fellyebb való személyek által igyekeztek az ő kérelmeknek bé-telleyesítésén; mindazáltal a' kívánt engedelmet el-nem nyerhették; és még azoknak-is a' kik el-bortsáttattak, mentül előbb vízfza térníek kell. Azok a' Tiszt Urak, a' kik Pesten farfangolnak, többnyire a' Regementektől küldetettek foglalatofságban. — A' múlt napokban itten megfordúltanak Wartensleben és Fabri Generális Urák.

Hír-adás. „Hogy Magyar országban és ahhoz tartozandó tartományokban találkozó pénzes gazdáknak-is az alkalmatofság nyujtatafsék, usorás hafzon-vételre szánt pénzeiket nagyobb hafzonnal és egyszersmind bátorsággal ki-adhatni; a' Cs. és K. Apostoli Felség kegyelmessen el-végezte magában, hogy minden Cs. és K. örökös birodalmokban a' töke-pénznek (kápitálisnak) fel-vételére fel-állittatott országos hitelezőkasszáknál a' kész töke-pénzek a. m. f. Jánúár. hónaptól kezdődvén, száztól 5 for. usorával fel-vétefsék és illy formán az usora érette ki-fizettefsék.„

„De hogy egyszersmind mindenik birtokosza a' töke-pénznek bizonyos lehefsen abban, hogy az ő pénztől hofzfzu ideig venni fogja az usorát, ő Felsége egyszerre azt is meg-engedte, hogy ez az száztól 5-vel ki-adandó töke-pénz az első nyóltz esztendők által, az az Jánúár 1 napjától 1789 től fogva utólsó Decemb. 1796 mind a' két részről fel-ne mondathafsék, az után a' nyóltz esztendők el-múlván mind a' két felekezetnek szabad akaratjában állani fog fél-esztendővel előbb le-mondani a' pénzről. „

„E-

„Ezen felséges végzésnek dívatja szerént Magyar országban a' hitelező fő kassa Budán vagyon, és azzal öszve kaptsolt Fő-Harmintz adó és Kamara gazdaságtifztségeknak adattatott a' rendelés, hogy a' kész töke-pénzeket száztól 5-vel fel-vegyék, a' helyett a' királyi Magyar Helytartó Tanátstól készíttetett száztól 5 ufora-béli kötelező -irásokat (obligáziókat) kiadja, és tellyeséggel eleget tégyen foglatatjának. „

Ezen talált rendelések ez által mindeneknek tudtára és maga alkalmaztatására hírül adattatnak. „ Budán Jan. 18-án 1789.

Erdély országnak igazgató Vezérje Fábris Gróf Úr meg-halálozván, az alatt Hohenlőhe Hertzeg fogja az Erdély országi sereget vezérteni. *Dominico Santo de Fábris Kazanai Gróf*, a' Trézsia-Rendnek vitéze, hadi tanácsos, egy gyalog Regementnek vezére, 7 napokig tartó betegségben életének 65 esztendejében holt-meg. Született Velentzei tartományban, és a' Cs. K. hadi szolgálatba mint Kapitány lépett-bé. A' szerentsés történetkor Mákszennél olly jelesen viselte magát, hogy a' Trézsia keresztet el nyerte, 's a' mellet még az ütközet helyén Fő Hadnagyá tette ötet Daun. Sok érdemei ötet arra a' pólzra fel-vittek, a' mellyen ditseretefsen viselte magát halálának végső oraig. Abban az időben, a' mellyben az ellenségek a' Hátzegi völgyön Erdélybe bé-ütni akartanak olly rosz egészséggel bírt, hogy gyámol nélkül fenn-nem alhatott; és még-is az ő rendelései, olly bátorfágról és az elmének jelenlétéről adtak bizonyfágot, a' mellyet egy közép kora egészséges vezértől lehetett volna várni.

A' Fő Hadnagy Vukásovits Bétsből Zeng felé indúlt. Azt vitatják hogy másod izben nem 5 — 400 hanem 4 — 5000 serény vitézekkel fog menni Montene-

negroba. Felette szép a' Bároi diploma, (petsétes level) mellyel ő Felsége ezt a' Nemes Dalmatát megajándékozta, és a' fok veszedelmek, mellyekből olly eszefesen ki-verődött vala rendről elő számláltatnak benne; a' bároi tziimerben Montenegro is ki - vagyon metzve. — Ha ugyan tsak arra kél a' dolog, hogy másodszor szembe szálljon a' Skutari Basával; az Orosz hadi hajók Montenegróba fogják kisérti a' R. Császári hajókat, a' honnét Vukásovits elébb nem fog visszateretni, míg a' hitfzegő pogányon Skutariban bofzszút nem áll.

Györbiül Ján 27. „Itt a' múlt napokban valamely Gál Mihály nevű ember az Új-Város közepén a' Rába felől az udvarába fogott egy eleven farkast, melly el-híszem kéntelenségből vetemedett olyan vakmerőségre, hogy még a' városba-is be jöjjön. — —

[Külfüldi dolgok.

Petersburg. Az a' Kurir, ki leg-előbb Oztakov meg - vételéről hirt vitt a' Császárnénak Petersburgba Fő Hagnagy Bauer vala, fia az ezen a' neven megholt híres Vezérnek. A' Császárné másnap el-énekelté a' *Te Deum Laudamus*, melly által a' várban minden ágyúk győzedelmi hangot adának, és a' kurirt Obersternek tévén ő Felsége, annak 1000 aranyokat ajándékoza. Hertzeg Potemkint pedig a' Sz. György első rendbéli nagy rendével tisztelémeg, mellyet néki leg ottan egy arany táskában, mellyre az Oztakov megvétele le-vala metzve, el-küldé, egy briliáнтtal gazdagon ki-rakott kandal együtt. A' Potemkin táboránál pedig minden Tiszt a' kisebbiktől fogva a' nagyobb egy grádits fogot lépett a' tisztségben. — Némely Frantzia Indzsenérek az ostrom közt, midőn az ő nyelv-

veken és Török ruhában *Pardont* kérnének, meg - értették ugyan, de az első hevenyében minden kegyelem nélkül fel - szabdaltattak.

Mindenfelől kezdnek sűrűdni a' fellegek, és a' hadi láng fok helyeken fel - kezd lobbanni. Cseh és Morva országban 120000 emberből álló Cs. K. hadi sereg öszve - gyűlni fog, és a' mint mondják, ideig csak vigyázó sereg formában léfzen. 15 - én és 16 - án Bétsből 100 ágyúk vitettek az országos úton Cseh és Morva ország felé, és bizonyos az, hogy Olmütz, Plesz és Trézsia várába küldetett a' parantsolat, hogy védelmező állapotra helyhezteszenek a' várak. A' Hercegi és Grófi Uraságok, a' kik Cseh és Morva országban és Siléziában jószágokat birnak, az udvartól vették már a' parantsolatot, hogy annyi gabonát, a' mennyire szert tehetnek, öszve hordjanak, és a' rendelt helyekre vigyék. — Azt mondják némellyek, hogy az Orosz Császárné az ő udvarán lévő külföldi Ministereknek jelentette legyen, hogy, ha akarmelly hatalom őtet vagy az ő frigyefsét meg - támadná, a' fényes Portával azonnal békefséget kötne, Krimiát vizsgálva adná neki, és minden erővel az új ellenség ellen ki - kelne. — A' Császár az utólso hartzra - keléskor a' Törököknek kegyetlen szokások eránt a' melly szerint a' katonák fejeiket le - vágják, panaszokat adott a' Nagy Vezér eleibé. Ez a' vad szokás, felele a' Nagy Vezér, az én emberi érzékenységet - is meg - sért, de szerentsétlenül az én nemzetemnek hadi seregénél oly igen bé - gyökerezett, hogy ha én meg - tiltani akartam, veszedelemben forognék, és az én tulajdon feje helyét el - vesztené.

P E S T E N N,

Nyomtattatott Patzkó Ferentz' bethível.